

Saopštenje iz Darlingtona

Ovo je zajedničko saopštenje australijskih i novozelandskih interseks organizacija i nezavisnih aktivista/kinja, izrađeno marta 2017. godine. U saopštenju su predstavljeni prioriteti i pozivi pokreta za ljudska prava interseks osoba ovih zemalja u šest delova: preambula; zakonska reforma ljudskih prava; zdravlje i dobrobit; podrška i saveznici; obrazovanje, svest i zaposlenje.

Saopštenje iz Darlingtona: Zajednička izjava interseks zajednice sa skupa u Darlingtonu, mart 2017.

Zajednička izjava australijskih i novozelandskih organizacija koje se bave pravima interseks osoba, kao i nezavisnih aktivista/kinja, uključujući i sledeće organizacije i pojedince/ke: the Androgen Insensitivity Support Syndrome Support Group Australia ([AISSGA](#)),^[1] Intersex Trust Aotearoa New Zealand ([ITANZ](#)),^[2] Organisation Intersex International Australia ([OIIAU](#)),^[3] Eve Black, Kylie Bond (AISSGA), Tony Briffa (OIIAU/AISSGA), Morgan Carpenter (OIIAU/[Intersex Day Project](#)^[4]), Candice Cody (OIIAU), Alex David (OIIAU), Betsy Driver (Bodies Like Ours), Carolyn Hannaford (AISSGA), Eileen Harlow, Bonnie Hart (AISSGA), Phoebe Hart (AISSGA), Delia Leckey (ITANZ), Steph Lum (OIIAU), Mani Bruce Mitchell (ITANZ), Elise Nyhuis (AISSGA), Bronwyn O'Callaghan, Sandra Perrin (AISSGA), Cody Smith (Tranz Australia), Trace Williams (AISSGA), Imogen Yang (Bladder Exstrophy Epispadias Cloacal Exstrophy Hypospadias Australian Community – [BEECHAC](#)^[5]), Georgie Yovanovic.

Preambula

- A. Interseks osobe se rađaju sa fizičkim ili biološkim polnim karakteristikama (kao što su polna anatomija, reproduktivni organi, hormonski obrasci i/ili hromozomski obrasci), koji se razlikuju od stereotipnih definicija koje se odnose na muška i ženska tela. Kod nekih osoba se ove osobine primećuju i u prenatalnom periodu ili po rođenju, dok se kod drugih javljaju kasnije tokom života, često u pubertetu (pogledati definiciju UN-a^[6]). Prepoznavamo svoje raznovrsne istorije i koristimo reč interseks na inkluzivan način, kao i naše pravo na samooređenje.
- B. Primećujemo da, uprkos najboljim naporima aktivista/kinja za ljudska prava interseks osoba, diskriminacija, stigmatizacija i povrede ljudskih prava, uključujući i štetne prakse u medicinskom okruženju, nastavljaju da se dešavaju u Australiji i na Novom Zelandu.
- C. Pozdravljamo izveštaj iz 2013, *Involuntary or coerced sterilisation of intersex people in Australia*,^[7] kao i slučaj iz porodičnog suda iz 2016, *Re Carla (Medical procedure)*.^[8] Isto važi i za izveštaj Komiteta za prava deteta pri UN iz 2016, the *Concluding observations on the fifth periodic report of New Zealand*.^[9]
- D. Pozdravljamo i međunarodne obaveze naših zemalja, koje su potpisale Konvenciju protiv torture (*the Convention against Torture*), Konvenciju o

pravima deteta (*the Convention on the Rights of the Child*), Konvenciju o eliminaciji diskriminacije žena (*the Convention on the Elimination of Discrimination against Women*), kao i Konvenciju o pravima osoba sa posebnim potrebama (*the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*).

- E. Napominjemo da se interseks podrška i dalje uglavnom ne finansira, fondovi za zagovaranje i aktivizam su neodrživi i ograničeni, a interseks organizacije se oslanjaju na volontere/ke koji se bave mnogim propustima koje prave drugi - dobro finansirane zdravstvene i socijalne službe i institucije koje se bave ljudskim pravima.
- F. Cenimo vrstu podrške skupu u Darlingtону od strane sledećih organizacija [the National LGBTI Health Alliance](#),^[10] [Twenty10](#),^[11] [Astraea Lesbian Foundation for Justice](#),^[12] i jednog anonimnog donatora.
- G. Prepoznavanjem ovih pitanja, kao i okupljanjem australijskih i novozelandskih interseks organizacija i pojedinaca/ki marta 2017. na sastanku u Darlingtону, Australija, ceni se i poštuje rad aktivističkih organizacija i aktivista/kinja za ljudska prava tokom proteklih godina, a takođe se podržava i slavi -

1. [Malteška deklaracija \(Malta Declaration\) sa trećeg Međunarodnog interseks foruma iz 2013.](#) ^[13]
2. Da interseks osobe **postoje u svim kulturama i društvima**, kroz istoriju i da postojanje interseks osoba zaslužuje da bude slavljeno.
3. **Raznolikost naših polnih karakteristika** i tela, naših identiteta, polova, rodova, i življenih iskustava. Takođe, prihvatamo **interseksionalnosti** sa drugim populacijama, uključujući tu i osobe istopolne seksualne orijentacije, trans osobe i rodno različite osobe, osobe sa posebnim potrebama, žene, muškarce, i starosedeoce - Aboridžine i stanovnike ostrva u Toresovom prolazu, Tangata Whenua (Maori, prim. prev.) - kao i migrante i izbeglice.
4. Da izraz „interseks“, i pokret za ljudska prava interseks osoba, pripada podjednako svim ljudima **rođenim sa varijacijama polnih karakteristika**, bez obzira na njihove rodne identitete, rodove, zakonske polne klasifikacije i seksualne orijentacije.
5. Naša prava na **telesni integritet, fizičku autonomiju i samoodređenje**.
6. Naše protivljenje **patologizujućoj terminologiji**, kao što je izraz „poremećaji polnog razvoja“, ne samo zbog toga što su takve etikete inherentno uznemirujuće i konfuzne, već i zbog toga što se na taj način, kroz njihovu upotrebu promoviše verovanje da interseks osobine treba „popraviti“.

Ljudska prava i zakonska reforma

7. Pozivamo na hitnu **zabranu kao krivičnog dela**, štetne medicinske intervencije, uključujući i hirurške i hormonske intervencije, kojima se menjaju polne karakteristike beba i dece bez ličnog pristanka. Zahtevamo svojevoljno dat i potpun informisani pristanak pojedinca, uz to da pojedinci i porodice imaju nezavisan pristup obezbeđenom savetovanju i podršci.
8. U vezi sa **polnim/rodnim klasifikacijama**, polnu i rodnu binarnost podržava i održava strukuralno nasilje. Takođe, pokušajima da se interseks osobe klasifikuju kao treći pol/rod ne poštuje se naša raznolikost, niti pravo na samoodređenje. Oni mogu da nanesu širok spektar štete, bez obzira na to da li se interseks osoba identifikuje sa binarnim zakonskim polom koji joj je pripisan po rođenju ili ne. Izraženi naglasak na tome kako klasifikovati interseks osobe, umesto naglasaka na to kako nas tretiraju, takođe je oblik strukturnog nasilja. Pronalaženje novih klasifikacija nije važnije od **prestanaka uspostavljanja sistema zakonskih klasifikacija** i hijerarhija koji iza njega stoje. Stoga:
 - a. Kao što je slučaj i sa rasom i religijom, pol/rod ne treba da budu zakonske kategorije u izvodima iz matične knjige rođenih i ličnim kartama bilo koga.
 - b. Dok polne/rodne klasifikacije ostaju zakonski obavezne, na pripisivanje pola/roda mora se gledati kao na privremene kategorije. Uzmemo li u obzir postojeće društvene uslove, ne podržavamo nametanje klasifikacije trećeg pola kod inicijalne registracije rođenja.
 - c. Prihvatanjem činjenice da bilo koje dete može da odraste i identifikuje se sa drugačijim polom/rodom od onog pripisanog mu po rođenju, i da je odluka o polu tokom podizanja interseks deteta možda bila netačna, polne/rodne klasifikacije moraju biti podložne pravnim izmenama putem jednostavne administrativne procedure na zahtev same osobe u pitanju.
 - d. Osobama koje mogu da daju pristanak treba da bude omogućeno da izaberu između ženskog (Ž), muškog (M), nebinarnog, alternativnih rodniha markera, ili opcija koje se ne ograničavaju samo na jednu mogućnost.
9. Zahtevamo **efikasnu zakonsku zaštitu** od diskriminacije i štetnih praksi na osnovu **polnih karakteristika**.
10. Zahtevamo da vlade i institucije priznaju i izvine nam se zbog tretmana osoba rođenih sa varijacijama polnih karakteristika, i obezbede naknade i odštete za osobe rođene sa varijacijama polnih karakteristika

- koje su iskusile neželjenje ili prisilne medicinske intervencije. Ne sme biti nikakvog vremenskog ograničenja za naknade i odštete.
11. Zahtevamo prestanak **genetske diskriminacije** i prestanak diskriminacije pri osiguravanju i zaposlenju.
 12. Zahtevamo da sve odrasle osobe imaju **pravo da se venčaju i zasnuju porodicu**, bez obzira na svoje polne karakteristike.
 13. Svesni smo poteškoća koje mnoge interseks osobe imaju kada **putuju**, uključujući i iskustva diskriminacije i maltretiranja zbog svoje telesne različitosti, kroz zahteve da imaju rodno određene dokumente, posebno pretresanje i zabrane putovanja zbog određenih dokumenata poput apotekarskih recepta. Pozivamo vlade naših zemalja da sarađuju sa državama i međunarodnim regulatornim telima na razrešenju ovih problema.
 14. Zahtevamo smislenu **participaciju i konsultacije** sa interseks osobama i aktivističkim organizacijama po pitanju svih problema i politika, odnosno mera koje nas se tiču i utiču na naše živote.

Zdravlje i dobrobit

15. Priznajemo dugoročne fizičke i psihološke implikacije **štetnih medicinskih praksi koje se i dalje koriste**, kao i ograničen pristup podršci.
16. Tekući oblici **previda medicinskih intervencija** koji negativno utiču na osobe rođene sa varijacijama polnih karakteristika dokazani su kao neadekvatne.
 - a. Primećujemo nedostatak transparentnosti o različitim standardima nege i praksi širom Australije i Novog Zelanda za sve starosne grupe.
 - b. Primećujemo i da sistem porodičnog suda u Australiji nije uspeo da adekvatno razmotri ljudska prava i autonomiju dece rođene sa varijacijama polnih karakteristika, kao ni uticaj medicinskih intervencija na pojedince i njihove porodice. Uloga porodičnog suda je sama po sebi nejasna. Razlike između „terapeutskih“ i „neterapeutskih“ intervencija izneverile su našu populaciju.
17. Zahtevamo implementaciju savetodavnih tela kako bi se razvili odgovarajući, **dugoročni, zasnovani na ljudskim pravima standardi nege interseks osoba**, uz puno i smisljeno učešće predstavnika interseks zajednice i ljudskopravaških institucija.
18. Zahtevamo da Pedijatrijska endokrinološka grupa Australazije ([Australasian Paediatric Endocrine Group](#))^[14] i druga medicinska i zdravstvena tela podrže interseks organizacije kako bi se razvili standardi nege kojima se poštuju **ljudska prava interseks osoba**.

19. Znamo da interseks osobe imaju **potrebe zdravstvene i medicinske prirode**, ponekad u vezi sa svojim interseks varijacijama, a nekad ne. Znamo da za osobe sa interseks varijacijama, nerazumevanje stanja stvari i stigma koja uz to ide mogu predstavljati prepreku tretmanu. Trenutne prakse su često zasnovane na potrebama drugih populacija.
20. Uzimamo u obzir ograničenja **ruralnih, regionalnih i udaljenih** mesta.
21. Pozivamo na pristup **neophodnim i odgovarajućim zdravstvenim, medicinskim i udruženim servisima i tretmanima**, uključujući operacije i hormonske tretmane, psihosocijalnu, psihoseksualnu i psihološku podršku, uključujući i reparativne tretmane. Standardi nege moraju da podrže reparativne tretmane i ne smeju zahtevati konformiranje sa stereotipnim i kliničkim normama za muška i ženska tela, žene i muškarce, niti da nameću neprikladne psihijatrijske procene podobnosti.
22. Zahtevamo da budu obezbeđeni alternativni, nezavisni, efikasni **mehanizmi previda zasnovani na ljudskim pravima**, kojima bi se određivali individualni slučajevi koji uključuju osobe rođene sa interseks varijacijama nesposobne da daju pristanak, a koji će združiti stručnjake u polju ljudskih prava, kliničare/ke i interseks organizacije. Argumenti za i protiv medicinskog tretmana moraju biti pravilno uzeti u obzir, kao i **dugoročno zdravlje, zakonske, etičke, seksualne i implikacije u vezi sa ljudskim pravima**.
23. Multidisciplinarni timovi moraju da rade u skladu sa **transparentnim standardima nege za tretman interseks osoba i tela**, koji su takođe usklađeni sa ljudskim pravima. Multidisciplinarni timovi u bolnicama moraju da imaju i stručnjake/inje iz polja ljudskih prava, aktiviste/kinje koji/e se bave pravima dece i predstavnicima/ama nezavisnih interseks organizacija i zajednica.
24. Nekim osobama su potrebni pregledi poput PAPA testa, pregleda prostate, mamograma, a nekima je potrebna kombinacija ovih pregleda. **Nacionalni programi za kontrolne preglede i kompjuterizovani sistemi** moraju prepoznati potrebe osoba rođenih sa interseks varijacijama.
25. Zahtevamo da se prestane sa ubotrebom vantelesne oplodnje (IVF) i ostalih oblika **genetske selekcije** kojima se odbacuju varijacije polnih karakteristika.
26. Zahtevamo da se obezbedi **pristup reproduktivnim servisima i savetovanju** o plodnosti svim interseks osobama, uz zaštitu naše repoduktivne autonomije, bez obzira na to da li se smatra da je naša plodnost u saglasnosti sa našim zakonskim polom.

27. Interseks organizacije moraju imati obezbeđena sredstva kako bi razvile i izradile **priručnike o ljudskim pravima i pravima pacijenata** za interseks osobe i naše porodice, kako bi pristup zdravstvenoj zaštiti bio obezbeđen, kao i uživanje u standardima fizičkog i mentalnog zdravlja.
28. Deca sa interseks varijacijama zahtevaju da jasno i **shodno starosnoj granici** budu obaveštena o svojim interseks varijacijama, dobiju afirmativnu podršku, uključujući i podršku drugih sa sličnim interseks varijacijama.
29. Zahtevamo redovno **obaveštavanje javnosti o preciznim podacima** u vezi sa svim medicinskim intervencijama kojim se modifikuju polne karakteristike dece, kao i uvid u arhivske podatke.
30. Zahtevamo da se sprovede više istraživanja, uključujući tu **klinička, sociološka i psihološka istraživanja, vođena doprinosom zajednice**. Klinička istraživanja, uključujući tu i longitudinalna istraživanja, zahtevaju istinite, nemedikalizovane kontrole.
31. Zahtevamo unapređeno i trajno obrazovanje stručnjaka iz **oblasti zdravlja, dobrobiti i sličnih profesija** na pitanjima koja se tiču interseks tela, uključujući i pitanja ljudskih prava.
32. Deca sa interseks varijacijama nikada ne treba da budu podvrgnuta **medicinskom fotografisanju** i pokazivanju.
33. Zahtevamo poštovanje **privatnosti, integriteta i bezbednosti naših zdravstvenih podataka**.
34. Prepoznavamo poteškoće koje neke interseks osobe imaju u vezi sa pristupom svojim dečijim medicinskim kartonima, i zato zahtevamo **potpun pristup medicinskim dokumentima**. Arhive dečijih bolnica treba da budu čuvane na neodređeno vreme. Medicinska dokumenta osoba sa zdravstvenim problemima koji traju čitav život takođe treba čuvati na neodređeno vreme.
35. Zahtevamo pristup sportu na svim nivoima takmičenja za sve interseks osobe, uključujući i sve interseks žene kojima treba dozvoliti da se takmiče kao žene, bez ograničenja ili diskriminatornih medicinskih istraga.
36. Hormonski tretman je neophodan celog života nakon sterilizacije ili u slučajevima gde polne žlezde ne proizvode adekvatne hormone. Međutim, osobe sa interseks varijacijama suočene su sa **nepotrebnim troškovima i izazovima pri pristupu i sprovođenju odgovarajućeg hormonskog tretmana**. To se odnosi i na polne hormone, nepravedne i tajne troškove tretmana koji je neophodan kao posledica neželjenih medicinskih intervencija, pristup testosteronu i estrogenu istovremeno, prelazak s jednog polnog hormona na drugi, pristup kontrolnim pregledima, putne zabrane, uključujući i putovanje sa lekovima i

kontrolama. Zahtevamo da se kroz nacionalne i kliničke standarde razmotre ova pitanja.

37. Zahtevamo implementaciju **adekvatnih kliničkih tranzicionih puteva** sa pedijatrijskih servisa na servise za odrasle.
38. Zahtevamo ravnopravan pristup socijalnim službama za osobe sa interseks varijacijama. Potrebe osoba sa interseks varijacijama u **domovima za stara lica, onima koje dobijaju pomoć u kući, službama koje pružaju pomoć osobama sa posebnim potrebama** zahtevaju dalja istraživanja, uz puno i smisleno učešće interseks organizacija.

Parnjačka podrška

39. Svesni/e smo trauma i problema sa mentalnim zdravljem koji su izazvani nepotrebnom medikalizacijom interseks osoba, kao i stigmatizacijom interseks karakteristika, što je dovelo do dugog postojanja izolacije, tajnovitosti i stida.
40. Svesne/i smo fundamentalnog značaja i dobrobiti **afirmativne parnjačke podrške** osobama koje su rođene sa varijacijama polnih karakteristika.
41. Naše organizacije koje pružaju parnjačku podršku trebaju finansijsku podršku kako bismo mogli/e da **izgradimo zajednicu i mreže** koje su inkluzivne u odnosu na sve interseks osobe. Nijedna interseks osoba ili roditelj interseks deteta ne treba da se oseća usamljeno, bez obzira na telesne varijacije ili jezik koji koriste.
42. Svesni smo potreba i življenog iskustva **mladih**, i osoba koje dolaze iz različitih **kulturnih i verskih sredina**. Prepoznamo ova iskustva kao ispravna i legitimna.
43. Prepoznamo izuzetan značaj i dobrobit **parnjačke podrške roditeljima, porodicama, i onima koji/e pružaju podršku i brinu** o osobama sa varijacijama polnih karakteristika. Prepoznamo i važnost i dobrobit **parnjačke podrške prijateljima, partnerima i drugima** koji pružaju podršku interseks osobama u svakodnevnom životu.
44. **Parnjačka podrška mora biti integrisana** u medicinske pristupe, timove i servise bazirane na ljudskim pravima i multidisciplinarnosti.
45. Zahtevamo **podršku javnosti, vlade i filantropa**, kao i afirmativnu parnjačku podršku koja će biti finansirana.
46. Svesni/e smo toga da su interseks osobe **stručne** u polju sopstvenih života i življenog iskustva. Interseks osobe su stručne i kada je u pitanju razumevanje dugotrajnih efekata medikalizacije i medicinskih intervencija.

Saveznici/e

47. Interseks pitanje se razlikuje od ostalih pitanja. Pozivamo saveznike/ce da aktivno **prepoznaju i priznaju** našu različitost i raznolikost u okviru naše zajednice, da **pruže podršku** našem pravu na ljudska prava i **poštuju** pokret za prava interseks osoba, **bez tokenizma**, ili instrumentalizovanja, ili kooptiranja interseks tema i problema kao sredstva za postizanje drugih ciljeva. „Ništa o nama bez nas samih.“
48. Pozivamo sve organizacije i tela koja podržavaju pokret za prava interseks osoba da priznaju Darlingtonsko **saopštenje**.
49. Pozivamo interseks osobe i pokret za prava interseks osoba, da budu **saveznici/e** LGBTQ pokretu, pokretu za prava osoba sa posebnim potrebama, pokretu starosedelaca, antirasističkom pokretu, i pokretu za ženska prava.
50. Pozivamo interseks osobe da priznaju i prihvate sopstvenu raznolikost, i pozivamo na **međuzajednički dijalog i uzajamnu podršku**.

Obrazovanje, svest i zaposlenje

51. Svesni/e smo toga da je **stigma često proizvod pogrešnog shvatanja** interseks stanja, čemu doprinosi i nedostatak obrazovanja i svesti.
52. Svesni/e smo toga da stigmatizacija i patologizacija osoba rođenih sa varijacijama polnih karakteristika **onemogućavaju samoprihvatanje, pristup zajednici, traženju pomoći, i pristup servisima, uključujući i zdravstvenu zaštitu**.
53. Svesni/e smo uticaja stigme, traume i neželjenih medicinskih intervencija na pristup **obrazovanju i zaposlenju**, i posledica koje uključuju visoke stope **ranog napuštanja škole, siromaštva, samopovređivanja i suicidalnosti**.
54. Zahtevamo inkluziju preciznog i afirmativnog materijala o telesnom diverzitetu, uključujući i interseks varijacije u **školske programe**, kao i u seksualno i zdravstveno obrazovanje.
55. Zahtevamo da zaposleni/e u obrazovanju razviju sadržaje u saradnji sa interseks organizacijama, i promovišu ih uz pomoć samih interseks osoba.
56. Zahtevamo da **poslodavci, vlade, institucije i sindikati razviju afirmativne mere i prakse** kojima bi se pružila podrška radnicima/ama sa interseks varijacijama.
57. Zahtevamo mere u obrazovnim institucijama i na radnim mestima kojim će biti prepoznato da neke osobe rođene sa interseks varijacijama mogu da imaju koristi od **prilagođavanja i opravdanih korekcija**,

uključujući tu i uslove posebnih potreba, prilagođavanje radnog prostora, pomoć prilikom pristupa poslu i zaštitu prava na bolovanje.

58. Svesni/e smo **izuzetne važnosti pozitivnih priča i uzora**, kao i postojanja pozitivnih medijskih priloga o interseks osobama. Svesni smo i toga da povećana pažnja medija nažalost održava stigmatizaciju interseks osoba i tela. Pozivamo **medije da sarađuju sa interseks organizacijama** kako bi unapredili svoje razumevanje interseks osoba i naših problema u vezi sa ljudskim pravima.
59. Pozivamo na **prestanak stigmatizacije i nepotrebne patologizacije** interseks tela.

Prevod: M. Jeremić

Izvor: [Darlington statement OII Australia](#)

Fusnote

- [1] Androgen Insensitivity Support Syndrome Support Group (AISSGA) <http://aissga.org.au>
- [2] Intersex Trust Aotearoa New Zealand (ITANZ) <http://ianz.org.nz>
- [3] Organisation Intersex International Australia (OIIAU) <http://oii.org.au>
- [4] Intersex Day Project <http://intersexday.org>
- [5] Bladder Exstrophy Epispadias Cloacal Exstrophy Hypospadias Australian Community (BEECHAC) <http://beechac.com>
- [6] Office of the High Commissioner for Human Rights et al, *Intersex Awareness Day - Wednesday 26 October. End violence and harmful medical practices on intersex children and adults, UN and regional experts urge* <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20739&LangID=E>
- [7] Senate Community Affairs References Committee report, *Involuntary or coerced sterilisation of intersex people in Australia* http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Community_Affairs/Involuntary_Sterilisation/Sec_Report/index
- [8] Re Carla (Medical procedure) [2016] FamCA 7, <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/sinodisp/au/cases/cth/FamCA/2016/7.html>
- [9] United Nations Committee on the Rights of the Child, Concluding observations on the fifth periodic report of New Zealand http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/NZL/INT_CRC_COC_NZL_25459_E.pdf
- [10] National LGBTI Health Alliance <http://lgbtihealth.org.au>
- [11] Twenty10 <http://twenty10.org.au>
- [12] Astraea Lesbian Foundation for Justice <http://astraeafoundation.org>
- [13] Malta declaration of the Third International Intersex Forum, 2013 <https://oii.org.au/24241/public-statement-by-the-third-international-intersex->

[forum/](#)

[14] Australasian Paediatric Endocrine Group <http://apeg.org.au>